

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ; קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראייה-proof</p>
מקרא-key:	

ראש השנה-ארבעה ראשי שנים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יא	יב	יג	יד	טו
מאן דאמר	תנו רבנן:															
אחד הנוטע, אחד המבריק, ואחד המרכיב, ערב שביעית שלשים יום לפני ראש השנה - עלתה לו שנה, ומותר לקיימן בשביעית. פחות משלשים יום לפני ראש השנה - לא עלתה לו שנה, ואסור לקיימן בשביעית. ופירות נטיעה זו אסורין עד חמשה עשר בשבט, אם לערלה - ערלה, ואם לרבעי - רבעי. מנא הני מילי?																
אמר קרא (ויקרא ט) ובשנה הרביעית ובשנה החמישית, פעמים שברביעית - ועדיין אסורה משום ערלה, ופעמים שבחמישית - ועדיין אסורה משום רבעי.	רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, - ומטו בה משמיה דרבי ינאי:															
לימא דלא כרבי מאיר, דאי רבי מאיר																
יום אחד בשנה חשוב שנה.	הא אמר:															
פר האמור בתורה סתם - בן עשרים וארבעה חדש ויום אחד, דברי רבי מאיר.	דתניא: [רבי מאיר]															
בן עשרים וארבעה חדש ושלשים יום.	רבי אלעזר:															
כל מקום שנאמר עגל בתורה סתם - בן שנה, בן בקר - בן שתיים, פר - בן שלש.	שהיה רבי מאיר אומר:															
אפילו תימא רבי מאיר, כי קאמר רבי מאיר יום אחד בשנה חשוב שנה - בסוף שנה, אבל בתחלת שנה - לא.																
ולאו קל וחומר הוא? ומה נדה שאין תחילת היום עולה לה בסופה - סוף היום עולה לה בתחלתה, שנה, שיום אחד עולה לה בסופה - אינו דין שיום אחד עולה בתחלתה?	רבא:															
ואלא מאי, רבי אלעזר - שלשים ושלשים בעי?																
אין נוטעין ואין מברכיין ואין מרכיבין ערב שביעית פחות משלשים יום לפני ראש השנה, ואם נטע והבריך והרכיב - יעקור	דתנן: [ת"ק]															
כל הרכבה שאינה קולטת בשלשה ימים - שוב אינה קולטת.	רבי יהודה:															
שתי שבתות.	רבי יוסי ורבי שמעון:															
לדברי האומר שלשים - צריך שלשים ושלשים, לדברי האומר שלשה - צריך שלשה ושלשים, לדברי האומר שתי שבתות - צריך שתי שבתות ושלשים יום.	ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה:															
ואי נמי כרבי יהודה סבירא ליה - שלשה ושלשים בעי?																
אלא, לעולם רבי מאיר. וכי קאמר שלשים - לקליטה.																
אי הכי שלשים ואחד בעי?																
יום שלשים עולה לכאן ולכאן.	קא סבר: [רבי מאיר]															
ושניהן מקרא אחד דרשו (בראשית ה) ויהי באחת ושש מאות שנה בראשון באחד לחדש	רבי יוחנן:															
מדאכתי יום אחד הוא דעייל בשנה וקא קרי לה שנה - שמע מינה: יום אחד בשנה חשוב שנה.	רבי מאיר סבר:															
אי כתיב בשש מאות ואחת שנה - כדקאמרת, השתא דכתיב באחת ושש מאות שנה - שנה אשש מאות קאי, ומאי אחת - אתחלתא דאחת קאמר.	ואידך: [רבי אלעזר]															
ורבי אלעזר מאי טעמא?																
דכתיב בראשון באחד לחדש, מדאכתי יום אחד הוא דעייל בחדש, וקא קרי ליה חדש - שמע מינה: יום אחד בחדש חשוב חדש. ומדיום אחד בחדש חשוב חדש - שלשים יום בשנה חשובין שנה. וחדש למנויי וישנה למנוייה.	[רבי אלעזר]															

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ; קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראייה-proof</p>
מקרא-key:	

ראש השנה-ארבעה ראשי שנים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יא
בתשרי נברא העולם, בתשרי נולדו אבות, בתשרי מתו אבות, בפסח נולד יצחק, בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה, בראש השנה יצא יוסף מבית האסורין, בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים, בניסן נגאלו, בתשרי עתידין ליגאל.	תניא, רבי אליעזר:											י.
בניסן נברא העולם, בניסן נולדו אבות, בניסן מתו אבות, בפסח נולד יצחק, בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה, בראש השנה יצא יוסף מבית האסורין, בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים, בניסן נגאלו, בניסן עתידין ליגאל.	רבי יהושע:											יא.
מנין שבתשרי נברא העולם - שנאמר (בראשית א) ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי. איזהו חדש שהארץ מליאה דשאים ואילן מלא פירות - הוי אומר זה תשרי, ואותו הפרק זמן רביעה היתה, וירדו גשמים וצימחו, שנאמר (בראשית ב) ואד יעלה מן הארץ.	תניא, רבי אליעזר:											יא.
מנין שבניסן נברא העולם - שנאמר (בראשית א) ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע ועץ עשה פרי. איזהו חדש שהארץ מוציאה דשאים ואילן מוציא פירות - הוי אומר זה ניסן, ואותו הפרק זמן בהמה וחיה ועוף שמזדווגין זה אצל זה, שנאמר (תהלים סה) לבשו כרים הצאן וגו'.	רבי יהושע:											יא.
ואידך נמי, הא כתיב עץ עשה פרי												יא.
ההוא לברכה לדורות הוא דכתיב.	[רבי אליעזר]											יא.
ואידך נמי, הא כתיב עץ פרי												יא.
ההוא כדרכי יהושע בן לוי	[רבי יהושע]											יא.
כל מעשה בראשית בקומתן נבראו, לדעתן נבראו, לצביונן נבראו. שנאמר (בראשית ב) ויכלו השמים והארץ וכל צבאם, אל תקרי צבאם אלא צביונם.	דאמר רבי יהושע בן לוי:											יא.
מנין שבתשרי נולדו אבות - שנאמר (מלכים א ח) ויקהלנו אל המלך שלמה כל איש ישראל בירח האתנים בחג - ירח שנולדו בו איתני עולם.	רבי אליעזר:											יא.
מאי משמע דהאי איתן לישראל דתקפי הוא												יא.
כדכתיב (במדבר כד) איתן מושבך, ואומר (מיכה ו') שמעו הרים את ריב ה' והאתנים מוסדי ארץ, ואומר (שיר השירים ב) קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות. מדלג על ההרים - בזכות אבות, מקפץ על הגבעות - בזכות אמהות.												יא.
מנין שבניסן נולדו אבות - שנאמר (מלכים א ו) ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים בשנה הרביעית בחדש זיו - בירח שנולדו בו זיתני עולם.	רבי יהושע:											יא.
והכתיב בירח האתנים												יא.
התם דתקפי במצות.	[רבי יהושע]											יא.
ואידך נמי, הכתיב בחדש זן												יא.
ההוא דאית ביה זיוא לאילני.	[רבי אליעזר]											יא.
האי מאן דנפק ביומי ניסן וחזי אילני דמלבלבי, אומר: ברוך שלא חיסר מעולמו כלום, וברא בו בריות טובות ואילנות טובות להתנאות בהן בני אדם.	דאמר רב יהודה:											יא.
מאן דאמר בניסן נולדו - בניסן מתו. מאן דאמר בתשרי נולדו - בתשרי מתו. שנאמר (דברים לא) ויאמר אלהים בן מאה ועשרים שנה אנכי היום. שאין תלמוד לומר היום, ומה תלמוד לומר היום - היום מלאו ימי ושנותי, ללמדך שהקדוש ברוך הוא יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום מחדש לחדש, שנאמר (שמות כג) את מספר ימיך אמלא.												יא.
בפסח נולד יצחק												יא.

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסיקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ; קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
מקרא-key:	

ראש השנה-ארבעה ראשי שנים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יא
מנלן?												יא.
כדכתיב (בראשית י"ח) למועד אשוב אליך.									■	!		יא.
אימת קאי?									^	!		יא.
אילימא בפסח וקאמר ליה בעצרת									!	!		יא.
בחמשין יומין מי קא ילדה?									;	!		יא.
אלא דקאי בעצרת וקאמר ליה בתשרי									!	!		יא.
אכתי, בחמשה ירחי מי קא ילדה?									;	!		יא.
אלא דקאי בחג, וקאמר לה בניסן									!	!		יא.
אכתי בשיתא ירחי מי קא ילדה?										;		יא.
אותה שנה מעוברת היתה.	תנא:								■	!		יא.
סוף סוף, כי מדלי מר יומי טומאה - בצרי להן									;			יא.
אפילו למאן דאמר יולדת לתשעה אינה יולדת למקוטעין, יולדת לשבעה - יולדת למקוטעין, שנאמר (שמואל א א) ויהי לתקפות הימים, מיעוט תקופות - שנים, ומיעוט ימים - שנים.	מר זוטרא:								!			יא.
בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה												יא. <
מנלן?												יא.
אתיא פקידה פקידה, אתיא זכירה זכירה: כתיב ברחל (בראשית ל) ויזכר אלהים את רחל, וכתיב בחנה (שמואל א א) ויזכרה ה', ואתיא זכירה זכירה מראש השנה, דכתיב (ויקרא כג) שבתון וזכרון תרועה. פקידה פקידה - כתיב בחנה (שמואל א ב) כי פקד ה' את חנה, וכתיב בשרה (בראשית כא) וה' פקד את שרה.	רבי אלעזר:											יא.
בראש השנה יצא יוסף מבית האסורין												יא. <
מנלן?												יא.
דכתיב (תהלים פא) תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו כי חק לישראל הוא וגו', עדות ביהוסף שמו בצאתו וגו'.												יא.
בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים												יא. <
כתיב הכא (שמות ו) והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים, וכתיב התם (תהלים פא) והסירותי מסבל שכמו.												יא.
בניסן נגאלו												יא. <
כדאיתא.												יא.
בתשרי עתידין ליגאל												יא. <
אתיא שופר שופר' כתיב הכא תקעו בחדש שופר, וכתיב התם (ישעיהו כז) ביום ההוא יתקע בשופר גדול.												יא.
בניסן נגאלו, בניסן עתידין ליגאל.	רבי יהושע:											יא. <

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ; קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
מקרא-key:	

ראש השנה-ארבעה ראשי שנים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יא
מימרא												
מגלן?												יא:
אמר קרא (שמות יב) ליל שמרים - ליל המשומר ובא מששת ימי בראשית.	[רבי יהושע]											יא:
ואידך												יא:
לילה המשומר ובא מן המזיקין.	[רבי אליעזר]											יא:
ואזדו לטעמייהו												יא:
(בראשית ז) בשנת שש מאות שנה לחיי נח בחדש השני בשבעה עשר יום לחדש.	דתניא:											יא:
אותו היום שבעה עשר באייר היה, יום שמזל כימה שוקע ביום ומעינות מתמעטין, ומתוך ששינו מעשיהן - שינה הקדוש ברוך הוא עליהם מעשה בראשית, והעלה מזל כימה ביום, ונטל שני כוכבים מכימה, והביא מבול לעולם.	רבי יהושע:											יא:
אותו היום שבעה עשר במרחשון היה, יום שמזל כימה עולה ביום, ומעינות מתגברים. ומתוך ששינו מעשיהם שינה הקדוש ברוך הוא עליהם מעשה בראשית, והעלה מזל כימה ביום, ונטל שני כוכבים, והביא מבול לעולם.	רבי אליעזר:											יא:
בשלמא לרבי יהושע - היינו דכתיב שני, אלא לרבי אליעזר מאי שני?												יב:
שני לדין.	[רבי אלעזר]											יב:
בשלמא לרבי יהושע - היינו דשינה, אלא לרבי אליעזר מאי שינה?												יב:
כדרב חסדא.	[רבי יהושע]											יב:
ברותחין קלקלו וברותחין נידונו. ברותחין קלקלו - בעבירה, וברותחין נידונו - כתיב הכא (בראשית ח) וישכו המים, וכתיב התם (אסתר ז) וחמת המלך שככה.	דאמר רב חסדא:											יב:
חכמי ישראל מונין למבול כרבי אליעזר ולתקופה כרבי יהושע. חכמי אומות העולם מונין אף למבול כרבי יהושע.	תנו רבנן:											יב:
ולירקות.												יב:
לירקות ולמעשרות, ולגדרים.	תנא:											יב:
לירקות מאי נינהו - מעשר ירק, היינו מעשרות												יב:
תנא דרבנן וקתני דאורייתא.												יב:
וליתני דאורייתא ברישא												יב:
אידי דחביבא ליה אקדמה.												יב:
ותנא דידן												יב:
תנא דרבנן וכל שכן דאורייתא.	[תנא דידן]											יב:
וליתני מעשר												יב:
אחד מעשר בהמה, ואחד מעשר דגן												יב:
וליתני ירק												יב:
תרי גווני ירק												יב:

<p>♦ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ; קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
מקרא-key:	

ראש השנה-ארבעה ראשי שנים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יא	יב
מירא	דתנן:												יב.
ירק הנאגד - משיאגד, ושאינו נאגד - משימלא את הכלי.													יב.
ליקט ירק ערב ראש השנה, עד שלא תבא השמש, וחזר וליקט משתבא השמש - אין תורמין ומעשרין מזה על זה, לפי שאין תורמין ומעשרין לא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש. אם היתה שניה נכנסת לשלישית, שניה - מעשר ראשון ומעשר שני, שלישית - מעשר ראשון ומעשר עני.	תנו רבנן:												יב.
מנא הני מילי?													יב:
(דברים כו) כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר - שנה שאין בה אלא מעשר אחד. הא כיצד? מעשר ראשון ומעשר עני, ומעשר שני יבטל. או אינו אלא אף מעשר ראשון נמי יבטל? תלמוד לומר - (במדבר יח) ואל הלויים תדבר ואמרת אלהם כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר אשר נתתי לכם מאתם בנחלתכם, הקישו הכתוב לנחלה, מה נחלה אין לה הפסק - אף מעשר ראשון אין לו הפסק.	רבי יהושע בן לוי:												יב:
כי תכלה לעשר וגו' - שנה שאין בה אלא מעשר אחד. הא כיצד? מעשר ראשון ומעשר עני, ומעשר שני יבטל. יכול אף מעשר ראשון נמי יבטל - תלמוד לומר (דברים יד) ובא הלוי - כל זמן שבא תן לו, דברי רבי יהודה.	תניא נמי הכי: [רבי יהודה]												יב:
אינו צריך, הרי הוא אומר ואל הלויים תדבר ואמרת אלהם כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר אשר נתתי לכם מאתם בנחלתכם, הקישו הכתוב לנחלה, מה נחלה אין לה הפסק - אף מעשר ראשון אין לו הפסק.	רבי אליעזר בן יעקב:												יב:
ולנדרים וכו'													יב:
המודר הנאה מחבירו לשנה - מונה שנים עשר חודש מיום ליום. ואם אמר לשנה זו, אפילו לא עמד אלא בעשרים ותשעה באלול, כיון שהגיע יום אחד בתשרי - עלתה לו שנה. אפילו למאן דאמר יום אחד בשנה אינו חשוב שנה - לצעוריה נפשיה קביל עליה, והא אצטער ליה.	תנו רבנן:												יב:
ואימא ניסן													יב:
בנדרים הלך אחר לשון בני אדם.													יב:
התלתן - משתצמח, התבואה והזיתים - משיביאו שלישי.	תנן התם:												יב:
מאי משתצמח													יב:
משתצמח לזרעים.													יב:
מנא הני מילי?													יב:
אמר קרא (דברים לא) מקץ שבע שנים במועד שנת השמטה בחג הסוכות. שנת השמטה מאי עבידתיה בחג הסוכות? שמינית היא אלא לומר לך: כל תבואה שהביאה שלישי בשביעית לפני ראש השנה - אתה נוהג בו מנהג שביעית בשמינית.	רב אסי אמר רבי יוחנן, ומטו בה משמיה דרבי יוסי הגלילי:												יב:
ודלמא לא עייל כלל. וקאמר רחמנא תשמט ותיזיל עד חג הסוכות?	רבי זירא לרב אסי:												יב.
לא סלקא דעתך, דכתיב (שמות כג) וחג האסף בצאת השנה.													יב.
מאי אסיף?													יב.
אילימא חג הבא בזמן אסיפה													יב.
הכתיב באספך													יב.
אלא: מאי אסיף - קציר, וקים להו לרבנן דכל תבואה שנקצרה בחג בידוע שהביאה שלישי לפני ראש השנה, וקא קרי לה בצאת השנה.													יב.
וקים להו לרבנן בין שלישי לפחות משלישי?	רבי ירמיה לרבי זירא:												יב.

<p>♦ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ; קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
<p>מקרא-key:</p>	

ראש השנה-ארבעה ראשי שנים	מאן דאמר	א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ										
לאו אמינא לך לא תפיק נפשך לבר מהלכתא? כל מדות חכמים כן הוא, בארבעים סאה הוא טובל, בארבעים סאה חסר קורטוב - אינו יכול לטבול בהן. כביצה - מטמא טומאת אוכלין, כביצה חסר שומשום - אינו מטמא טומאת אוכלין. שלשה על שלשה מטמא מדרס, שלשה על שלשה חסר נימא אחת - אינו מטמא מדרס.	אמר ליה: [רבי זירא]									◊		יג.
לאו מילתא היא דאמרי.	הדר אמר רבי ירמיה:									◊		יג.
עומר שהקריבו ישראל בכניסתן לארץ מהיכן הקריבוהו?	דבעו מיניה חברייא מרב כהנא:									◊		יג.
אם תאמר דעייל ביד נכרי										!		יג.
(ויקרא כג) קצירכם אמר רחמנא, ולא קציר נכרי.										ז		יג.
ממאי דאקריבו? דלמא לא אקריבן										ז		יג.
לא סלקא דעתך, - דכתיב (יהושע ה) ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח. ממחרת הפסח - אכול, מעיקרא - לא אכול, דאקריבו עומר והדר אכלי.										!		יג.
מהיכן הקריבו?										^		יג.
כל שלא הביא שלישי ביד נכרי.	אמר להן: [רב כהנא]									!		יג.
ודלמא עייל ולא קים להו?										ז		יג.
אלא: קים להו										!		יג.
הכא נמי: קים להו.												יג.
ודלמא לא עייל כלל, אבל היכא דעייל ריבעא - בין שלישי לפחות משליש לא קים להו										ז		יג.
לא סלקא דעתך, דכתיב (יהושע ד) והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש, ואי סלקא דעתך דלא עייל כלל - בחמשה יומי מי קא מליא?										!		יג.
אלא מאי - דעייל רבעא או דנקא, אכתי בחמשה יומי מי קא מליא? - אלא מאי אית לך למימר - (דניאל יא) ארץ צבי כתיב בה, הכא נמי - ארץ צבי כתיב בה.										ז		יג.
ומי מצית אמרת דהאי אסיף קציר הוא? והכתיב (דברים טז) באספך מגרנד ומיקבך	מתקיף לה רבי חנינא:									ז		יג.
בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר.	ואמר מר:									ז		יג.
הא מילתא הואי בידן - ואתא רבי חנינא שדא ביה נרגא.	רבי זירא:									o		יג.
אלא מנלן?											^	יג.
(ויקרא כה) ועשת את התבואה לשלש השנים, אל תקרי לשלש אלא לשליש.	כדתניא, רבי יונתן בן יוסף:									!		יג.
והא מיבעי ליה לגופיה										ז		יג:
כתיב קרא אחרינא: (ויקרא כה) וזרעתם את השנה השמינית ואכלתם מן התבואה ישן עד השנה התשיעת.										!		יג.
האורז והדוחן והפרגין והשומשמין שהשרישו לפני ראש השנה - מתעשרים לשעבר, ומותרין בשביעית. ואם לאו - אסורין בשביעית, ומתעשרין לשנה הבאה.	תנן התם:										■	יג.
אמור רבנן: אילן - בתר חנטה, תבואה וזיתים - בתר שלישי, ירק - בתר לקיטה, הני כמאן שוינהו רבנן?	רבה:										ז	יג.

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פיסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ; קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראייה-proof</p>
<p>מקרא-key:</p>	

ראש השנה-ארבעה ראשי שנים	מימרא	מאן דאמר	א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ												
מתוך שעשיין פרכין פרכין - אזלי רבנן בתר השרשה.		הדר אמר רבה:													יג.
ויצבור גורנו לתוכו, ונמצא תורם מן החדש שבו, מן הישן שבו על הישן שבו		אמר ליה אביי:													יג.
פול המצרי שזרעו לזרע, מקצתו השריש לפני ראש השנה ומקצתו השריש לאחר ראש השנה - אין תורמין ומעשרין מזה על זה, לפי שאין תורמין ומעשרין לא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש. כיצד הוא עושה? צובר גורנו לתוכו, ונמצא תורם ומעשר מן החדש שבו על החדש שבו, ומן הישן שבו על הישן שבו.		מי לא תניא, רבי יוסי בן כיפר אמר משום רבי שמעון שזורי:													יג.
רבי שמעון שזורי קאמרת?		אמר ליה: [רבה]													יג.
יש בילה		רבי שמעון שזורי סבר:													יג.
אין בילה.		רבנן סברי:													יג.
הלכה כרבי יוסי בן כיפר שאמר משום רבי שמעון שזורי.		רבי יצחק בר נחמני אמר שמואל:													יג.
ומי אמר שמואל הכי?		מתקיף לה רבי זירא:													יג.
לכל אין בילה חוץ מין ושמן		והאמר שמואל:													יג.
אשתמיטתיה הא דאמר שמואל:															יג.
הכל הולך אחר גמר פרי.		[שמואל]													יג.
וצריכא דאי אשמעינן הלכה כרבי שמעון שזורי - הוה אמינא משום דקסבר יש בילה, קא משמע לן: לכל אין בילה. ואי אשמעינן לכל אין בילה - הוה אמינא כרבנן סבירא ליה, קא משמע לן: הלכה כרבי שמעון שזורי. ואי אשמעינן הני תרתי - הוה אמינא: קשיא דשמואל אדשמואל, קא משמע לן: הכל הולך אחר גמר פרי. ואי אשמעינן הכל הולך אחר גמר פרי - הוה אמינא אפילו תבואה וזיתים נמי, קא משמע לן: הלכה כרבי שמעון שזורי במאי דפליג.															יד.
ולשמעינן הני תרתי, לכל אין בילה למה לי?															יד.
הא קא משמע לן, דליין ושמן יש בילה.															יד.
(דברים טז) באספך מגרנד ומיקבך, מה גורן ויקב מיוחדין - שגדילין על מי שנה שעברה, ומתעשרין לשנה שעברה, אף כל שגדילין על מי שנה שעברה - מתעשרין לשנה שעברה, יצאו ירקות שגדילין על מי שנה הבאה ומתעשרין לשנה הבאה.		תניא, רבי יוסי הגלילי:													יד.
באספך מגרנד ומיקבך, מה גורן ויקב מיוחדין - שגדילין על רוב מים, ומתעשרין לשנה שעברה, אף כל שגדילין על רוב מים - מתעשרין לשנה שעברה, יצאו ירקות שגדילין על כל מים ומתעשרין לשנה הבאה.		רבי עקיבא:													יד.
מאי בינייהו?															יד.
בצלים הסריסין ופול המצרי איכא בינייהו.		רבי אבהו:													יד.
בצלים הסריסין ופול המצרי שמנע מהן מים שלשים יום לפני ראש השנה - מתעשרין לשעבר, ומותרין בשביעית, ואם לאו - אסורין בשביעית, ומתעשרין לשנה הבאה.		דתנן:													יד.
באוד בשבט ראש השנה לאילן.															יד.
מאי טעמא?															יד.
הואיל ויצאו רוב גשמי שנה, ועדיין רוב תקופה מבחוץ.		רבי אלעזר אמר רבי אושעיא:													יד.

<p>♦ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פיסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ; קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראייה-proof</p>
מקרא-key:	

ראש השנה-ארבעה ראשי שנים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יא	יב	יג	יד	טו	טז	יז	יח	יט	כ
מאי קאמר?											ז										יד
הכי קאמר: אף על פי שרוב תקופה מבחוז, הואיל ויצאו רוב גשמי שנה.											!	◊									יד
מעשה ברבי עקיבא שליטת אתרוג באחד בשבט, ונהג בו שני עישורין, אחד כדברי בית שמאי, ואחד כדברי בית הלל.	תנו רבנן:											◊	■	◊							יד
לא מנהג בית שמאי ובית הלל נהג בה, אלא מנהג רבן גמליאל ורבי אליעזר נהג בה.	רבי יוסי בר יהודה:												■	◊							יד
אתרוג שוה לאילן בשלשה דרכים, ולירק בדרך אחד. שוה לאילן בשלשה דרכים: לערלה, ולרבעי, ולשביעית. ולירק בדרך אחד - שבשעת לקיטתו עישורו, דברי רבן גמליאל.	דתנן: [רבן גמליאל]												■	■	◊						יד
אתרוג שוה לאילן לכל דבר.	רבי אליעזר:												■	■	◊						יד
ומי עבדינן כתרי חומרי?																					יד
לעולם הלכה כדברי בית הלל. והרוצה לעשות כדברי בית שמאי - עושה, כדברי בית הלל - עושה. מקולי בית שמאי ומקולי בית הלל - רשע, מחומרי בית שמאי ומחומרי בית הלל - עליו הכתוב אומר (קהלת ב) והכסיל בחשך הולך. אלא: אי כבית שמאי בקוליהון ובחומריהון, אי כבית הלל בקוליהון ובחומריהון	התניא:																				יד
רבי עקיבא גמריה אסתפק ליה, ולא ידע אי בית הלל באחד בשבט אמרו אי בחמשה עשר בשבט אמרו.																					יד
לא מנהג בית שמאי ובית הלל נהג בה אלא מנהג רבן גמליאל ורבי אליעזר נהג בה.	רבי יוסי בר יהודה:																				יד
באחד בשבט - כבית שמאי נהג בה?																					יד
הכא באתרוג שחנטו פירותיו קודם חמשה עשר דאיך שבט עסקינן, ובדין הוא אפילו קודם לכן, ומעשה שהיה כך היה.	רבי חנינא ואיתימא רבי חנניא:																				יד
כרוך ותני' לא אחד בשבט היה, אלא חמשה עשר בשבט היה, ולא מנהג בית שמאי ובית הלל נהג בה אלא מנהג רבן גמליאל ורבי אליעזר נהג בה.	רבינא:																				יד
השתא דאמר רבן גמליאל אתרוג אחר לקיטתו עישורו כירק - ראש השנה שלו תשרי.	רבה בר רב הונא:																				יד
ליקט אתרוג ערב חמשה עשר בשבט עד שלא תבוא השמש, וחזר וליקט משתבוא השמש - אין תורמין ומעשרין מזה על זה, לפי שאין תורמין ומעשרין לא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש. היתה שלישיית נכנסת לרביעית - שלישיית מעשר ראשון ומעשר עני, רביעית מעשר ראשון ומעשר שני	מיתובי, רבי שמעון בן אלעזר																				יד
מאן שמעת ליה דאזיל בתר לקיטה - רבן גמליאל, וקתני - שבט																					טו
אלא, אי אתמר הכי אתמר:																					טו
אף על גב דאמר רבן גמליאל אתרוג אחר לקיטה כירק - ראש השנה שלו שבט.	רבה בר רב הונא:																				טו
מאי שנא התם דקתני אם היתה שניה נכנסת לשלישית ומאי שנא הכא דקתני אם היתה שלישיית נכנסת לרביעית?	רבה בר רב הונא:																				טו
מלתא אגב אורחיה קא משמע לן: דאתרוג קשיא ליה ידא, ואידי דמשמשי ביה כולי עלמא בשביעית - לא טעין פרי עד תלת שנין.																					טו
אתרוג, ראש השנה שלו אימתי?	בעא מיניה רבי יוחנן מרבי ינאי:																				טו
שבט.	אמר ליה: [רבי ינאי]																				טו

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ; קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
מקרא-key:	

ראש השנה-ארבעה ראשי שנים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יא	יב	יג	יד	טו	טז	טז
שבת חדשים או שבת דתקופה?	[רבי יוחנן]																	טו
חדשים.	אמר ליה: [רבי ינאי]																	טו
היתה שנה מעוברת, מהו?	בעא מיניה רבא מרב נחמן, ואמרי לה רבי יוחנן מרבי ינאי:																	טו
הלך אחר רוב שנים.	אמר ליה: [רבי ינאי]																	טו
אתרוג בת ששית שנכנסה לשביעית - פטורה מן המעשר, ופטורה מן הביעור. ובת שביעית שנכנסה לשמינית - פטורה במעשר, וחייבת בביעור.	רבה:																	טו
בשלמא סיפא - לחומרא, אלא רישא, פטורה מן הביעור אמאי - דאמרינן זיל בתר חנטה, אי הכי - תיחייב במעשר	אמר ליה אביי:																	טו
יד הכל ממשמשין בה, ואת אמרת תיחייב במעשר?	אמר ליה: [רבה]																	טו
בת ששית שנכנסה לשביעית - לעולם ששית, ובת שביעית הנכנסת לשמינית - לעולם שביעית.	רב המנונא:																	טו
אתרוג בת ששית שנכנסה לשביעית - פטורה מן המעשר, ופטורה מן הביעור, שאין לך דבר שחייב במעשר אלא אם כן גדל בחיוב ונלקט בחיוב. ובת שביעית שנכנסה לשמינית פטורה מן המעשר ופטורה מן הביעור - שאין לך דבר שחייב בביעור אלא אם כן גדל בשביעית, ונלקט בשביעית.	מיתבי, רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון:																	טו
רישא קשיא לרב המנונא, סיפא קשיא בין לרבה בין לרב המנונא																		טו
תנאי היא.																		טו
אתרוג אחר לקיטתו למעשר.	דתניא, אמר רבי יוסי: אבטולמוס העיד משום חמשה זקנים:																	טו
אחר לקיטתו, בין למעשר בין לשביעית.	ורבותינו נמנו באושא ואמרו:																	טו
שביעית מאן דכר שמייה?																		טו
חסורי מחסרא והכי קתני:																		טו
אתרוג אחר לקיטתו למעשר, ואחר חנטה לשביעית.	[רבי יוסי: אבטולמוס העיד משום חמשה זקנים]																	טו
אחר לקיטתו, בין למעשר בין לשביעית.	ורבותינו נמנו באושא:																	טו
אתרוג בת ששית שנכנסה לשביעית - לעולם ששית.	איתמר, רבי יוחנן וריש לקיש אמרי תרוייהו:																	טו
אתרוג בת ששית שנכנסה לשביעית, אפילו כזית ונעשית ככר - חייבין עליה משום טבל.	כי אתא רבין אמר רבי יוחנן:																	טו
אילן שחנטו פירותיו קודם חמשה עשר בשבט - מתעשר לשנה שעברה, אחר חמשה עשר בשבט - מתעשר לשנה הבאה.	תנו רבנן: [ת"ק]																	טו
במה דברים אמורים - באילן שעושה שתי בריכות בשנה.	רבי נחמיה:																	טו
שתי בריכות סלקא דעתך?																		טו

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פיסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ⚡ קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראייה-proof</p>
<p>מקרא-key:</p>	

ראש השנה-ארבעה ראשי שנים	מאן דאמר	א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ										
אלא אימא: כעין שתי בריכות. אבל אילן העושה בריכה אחת, כגון דקלים וזיתים וחרובין, אף על פי שחנטו פירותיהן קודם חמשה עשר בשבט - מתעשרים לשנה הבאה.	[רבי נחמיה]								◆	■	◇	טו:
נהגו העם בחרובין כרבי נחמיה.	רבי יוחנן:									■	◇	טו:
בנות שוח - שביעית שלהן שניה, מפני שעושות לשלש השנים אישתיק.	איתיביה ריש לקיש לרבי יוחנן:								⚡		◇	טו:
אמאי אישתיק?	רבי אבא הכהן לרבי יוסי הכהן:								⚡		◇	טו:
משום דאמר ליה: שבקת רבנן ועבדת כרבי נחמיה?									!		◇	טו:
וליאמא ליה: קאמינא לך נהגו ואת אמרת לי איסורא?									⚡		◇	טו:
דאמר ליה: במקום איסורא, כי נהגו שבקינן להו?									!		◇	טו:
וליאמא ליה: כי אמינא לך אנא - מעשר חרובין דרבנן, ואת אמרת לי שביעית דאורייתא?									⚡		◇	טו:
תמיהני אם השיבה ריש לקיש לתשובה זו.	אלא אמר רבי אבא הכהן:								!		◇	טו:
אם השיבה? הא אותבה?									⚡			טו:
אלא אימא: אם קיבלה רבי יוחנן, אם לא קיבלה.									!		◇	טו:
בארבעה פרקים העולם נידון: בפסח על התבואה, בעצרת על פירות האילן, בראש השנה - כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון, שנאמר (תהלים לג) היצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם, ובהג נידונין על המים.											■	טז:
הי תבואה?											^	טז:
איליאמא הא תבואה דקיימה											!	טז:
כל הני הרפתקי דעדו עלה אימת איתדון?											⚡	טז:
אלא: תבואה דמזדרעא.											!	טז:
למימרא דחד דינא מתדנא?											⚡	טז:
תבואה שאירע בה קרי או אונס קודם הפסח - נידונית לשעבר, לאחר הפסח - נידונית להבא. אדם שאירע בו קרי או אונס קודם יום הכפורים - נידון לשעבר, לאחר יום הכפורים - נידון להבא	והתניא:										⚡	טז:
שמע מינה תרי דיני מתדנא.	רבא:										!	טז:
הלכך, כי חזי אינש דמצלח זרעא אפלא - ליקדים וליזרע הרפא, דעד דמטי למדייניה - קדים סליק.	אביי:										■	טז:
מני מתניתין?											⚡	טז:
לא רבי מאיר, ולא רבי יהודה, ולא רבי יוסי, ולא רבי נתן.											⚡	טז:
הכל נידונים בראש השנה, וגזר דין שלהם נחתם ביום הכפורים, דברי רבי מאיר.	דתניא: [רבי מאיר]										◆	טז:
הכל נידונין בראש השנה וגזר דין שלהם נחתם כל אחד ואחד בזמנו בפסח על התבואה, בעצרת על פירות האילן, בהג נידונין על המים, ואדם נידון בראש השנה וגזר דין שלו נחתם ביום הכפורים.	רבי יהודה:										◆	טז:
אדם נידון בכל יום, שנאמר (איוב ז) ותפקדנו לבקרים.	רבי יוסי:										◆	טז:

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסיקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ; קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראייה-proof</p>
מקרא-key:	

ראש השנה-ארבעה ראשי שנים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
אדם נידון בכל שעה, שנאמר (איוב ז) לרגעים תבחננו.	רבי נתן:								◊	◊	◊	
וכי תימא לעולם רבי יהודה היא, וכי קתני מתניתין אגור דין									!			
אי הכי, קשיא אדם									◊			
האי תנא דבי רבי ישמעאל היא.	רבא:								!		◊	
בארבעה פרקים העולם נידון: בפסח על התבואה, בעצרת על פירות האילן, בחג נידונין על המים, ואדם נידון בראש השנה וגזר דין שלו נחתם ביום הכפורים.	דתנא דבי רבי ישמעאל:								!	■	◊	
וכי קתני מתניתין - אתחלת דין.									!			
מאי טעמיה דרבי יוסי?	רב חסדא:								^		◊	
כדקאמר טעמיה, ותפקדנו לבקרים									◊			
אנן הכי קאמרינן: מאי טעמא לא אמר כרבי נתן?	[רב חסדא]								◊			
בחינה עיוני בעלמא היא.									!			
פקידה נמי עיוני בעלמא היא									◊			
טעמיה דרבי יוסי מהכא - (מלכים א ח) לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו.	אלא אמר רב חסדא:								!		◊	
מלך וצבור - מלך נכנס תחלה לדין, שנאמר לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל.	ואמר רב חסדא:								■		◊	
מאי טעמא?									^			
איבעית אימא: לאו אורח ארעא למיתב מלכא אבראי.									!		◊	
ואיבעית אימא: מקמי דליפוש חרון אף.									!		◊	
כמאן מצליגין האידינא אקצירי ואמריעי?	רב יוסף:								◊			
כמאן - כרבי יוסי.									!		◊	
ואיבעית אימא: לעולם כרבנן, וכדרבי יצחק.									!		◊	
יפה צעקה לאדם, בין קודם גזר דין בין לאחר גזר דין.	דאמר רבי יצחק:								!	■	◊	
מפני מה אמרה תורה הביאו עומר בפסח - מפני שהפסח זמן תבואה הוא. אמר הקדוש ברוך הוא: הביאו לפני עומר בפסח, כדי שתתברך לכם תבואה שבשדות. ומפני מה אמרה תורה הביאו שתי הלחם בעצרת - מפני שעצרת זמן פירות האילן הוא, אמר הקדוש ברוך הוא: הביאו לפני שתי הלחם בעצרת, כדי שיתברכו לכם פירות האילן. ומפני מה אמרה תורה נסכו מים בחג - אמר הקדוש ברוך הוא: נסכו לפני מים בחג, כדי שיתברכו לכם גשמי שנה, ואמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות. מלכיות - כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות - כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה, ובמה - בשופר.	תניא, אמר רבי יהודה משום רבי עקיבא:								■		◊	
למה תוקעין בשופר של איל? - אמר הקדוש ברוך הוא: תקעו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני.	רבי אבהו:								■			
למה תוקעין בראש השנה?	רבי יצחק:								^		◊	
למה תוקעין? רחמנא אמר תקען									◊			
אלא: למה מריעין?	[רבי יצחק]								^			

<p>◆ חולקים-disputants ◊ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ; קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראיה-proof</p>
מקרא-key:	

ראש השנה-ארבעה ראשי שנים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יא	יב	יג	יד	טו	טז	טז
מריעין? - רחמנא אמר זכרון תרועה																		טז
אלא: למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין, ותוקעין ומריעין כשהן עומדין?	[רבי יצחק]																	טז
כדי לערבב השטן.																		טז
כל שנה שאין תוקעין לה בתחלתה - מריעין לה בסופה. מאי טעמא - דלא איערבב שטן.	ואמר רבי יצחק:																	טז
כל שנה שרשה בתחלתה מתעשרת בסופה, שנאמר (דברים יא) מרשית השנה - מרשית כתיב, ועד אחרית - סופה שיש לה אחרית.	ואמר רבי יצחק:																	טז
אין דנין את האדם אלא לפי מעשיו של אותה שעה, שנאמר (בראשית כא) כי שמע אלהים אל קול הנער באשר הוא שם.	ואמר רבי יצחק:																	טז
שלשה דברים מזכירין עונותיו של אדם, אלו הן: קיר נטוי, ועיון תפלה, ומוסר דין על חבריו.	ואמר רבי יצחק:																	טז
כל המוסר דין על חבריו הוא נענש תחלה. שנאמר (בראשית טז) ותאמר שרי אל אברם חמסי עליך, וכתוב (בראשית כג) ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה.	דאמר רבי חנן:																	טז
ארבעה דברים מקרעין גזר דינו של אדם, אלו הן: צדקה, צעקה, שינוי השם, ושינוי מעשה.	ואמר רבי יצחק:																	טז
צדקה - דכתיב (משלי י) וצדקה תציל ממות																		טז
צעקה - דכתיב (תהלים קז) ויצעקו אל ה' בצר להם וממצקותיהם יוציאם																		טז
שינוי השם - דכתיב (בראשית יז) שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה, וכתוב וברכתי אתה וגם נתתי ממנה לך בן																		טז
שינוי מעשה - דכתיב (יונה ג) וירא האלהים את מעשיהם, וכתוב (יונה ג) וינחם האלהים על הרעה אשר דבר לעשות להם ולא עשה.																		טז
אף שינוי מקום, דכתיב (בראשית יב) ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך, והדר ואעשך לגוי גדול.	ויש אומרים:																	טז
ואידך																		טז
ההוא זכותא דארץ ישראל הוא דאנהיא ליה.	[אידך]																	טז
חייב אדם להקביל פני רבו ברגל, שנאמר (מלכים ב ד) מדוע את הולכת אליו היום לא חדש ולא שבת - מכלל דבחדש ושבת איבעי לה למיזל.	ואמר רבי יצחק:																	טז
חייב אדם לטהר את עצמו ברגל, שנאמר (ויקרא יא) ובנבלתם לא תגעו.	ואמר רבי יצחק:																	טז
ובנבלתם לא תגעו, יכול יהו ישראל מוזהרין על מגע נבילה - תלמוד לומר (ויקרא כא) אמר אל הכהנים בני אהרן, בני אהרן מוזהרין, בני ישראל - אין מוזהרין. והלא דברים קל וחומר: ומה טומאה חמורה - כהנים מוזהרין, ישראלים אינן מוזהרין, טומאה קלה - לא כל שכן אלא, מה תלמוד לומר ובנבלתם לא תגעו - ברגל.	תניא נמי הכי:																	טז
שלשה ספרים נפתחין בראש השנה, אחד של רשעים גמורין, ואחד של צדיקים גמורין, ואחד של בינוניים. צדיקים גמורין - נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, רשעים גמורין - נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה, בינוניים - תלוין ועומדין מראש השנה ועד יום הכפורים. זכו - נכתבין לחיים, לא זכו - נכתבין למיתה.	רבי כרספדאי אמר רבי יוחנן:																	טז
מאי קרא - (תהלים טט) ימחו מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו, ימחו מספר - זה ספרן של רשעים גמורין, חיים - זה ספרן של צדיקים, ועם צדיקים אל יכתבו - זה ספרן של בינוניים.	רבי אבין:																	טז

<p>◆ חולקים-disputants ◇ נקודה מרכזית לסיכום וחזרה-central point for summary and review < מובאה של פיסקה קודמת-insertion of an earlier segment O מעשה-story</p>	<p>■ מימרא-statement ; קושיא-challenge ^ שאלה-question ! תירוץ-answer ■ ראייה-proof</p>
<p>מקרא-key:</p>	

ראש השנה-ארבעה ראשי שנים	מאן דאמר	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יא	יב	יג	יד	טו	טז	יז	
מימרא	רב נחמן בר יצחק:																		טז:
מהכא: (שמות לב) ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת, מחני נא - זה ספרן של רשעים, מספרך - זה ספרן של צדיקים, אשר כתבת - זה ספרן של בינוניים.	תניא, בית שמאי:																		טז:
שלוש כתות הן ליום הדין: אחת של צדיקים גמורין, ואחת של רשעים גמורין, ואחת של בינוניים. צדיקים גמורין - נכתבין ונחתמין לאלתר לחיי עולם, רשעים גמורין - נכתבין ונחתמין לאלתר לגיהנם, שנאמר (דניאל יב) ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות לדראון עולם, בינוניים - יורדין לגיהנם ומצפצפין ועולין, שנאמר (זכריה יג) והבאתי את השלישית באש וצרפתיים כצרף את הכסף ובחנתים כבחן את הזהב הוא יקרא בשמי ואני אענה אתו, ועליהם אמרה חנה: (שמואל א ב) ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל.	בית הלל:																		יז:
ורב חסד מטה כלפי חסד, ועליהם אמר דוד (תהלים קטז) אהבתי כי ישמע ה' את קולי, ועליהם אמר דוד כל הפרשה כולה: דלותי ולי יהושיע.																			